

Плікус. І.Й Антикризове управління в забезпеченні фінансової безпеки бізнесу з позиції стратегічного та ресурсно-орієнтованого позиційного підходу. *Теоретико-методологічні засади розвитку фінансової системи України на основі інноваційно-інвестиційних стратегій* : монографія. Кривий Ріг ДонНУЕТ 2019. 228-237

Плікус І.Й.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ З ПОЗИЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ТА РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПОЗИЦІЙНОГО ПІДХОДУ

Складна і непередбачувана ситуація в Україні спричиняє кризу на мікрорівні, про що свідчить кількість збиткове працюючих підприємств (частка збиткових підприємств у 2017 році склала 25,8%, 2016 р. - 24,2%, ними допущено збитків на суму 304,1 млрд грн, або 125,8% порівняно з 2016 роком) [1] та збільшення кількості порушених справ про банкрутство (за даними OpenDataBot - сервіс моніторингу реєстраційних даних компаній, у 2017 р. в Україні 2,073 тисяч підприємств перебували в процедурі банкрутства у 2016 р. 1,524 тисяч компаній були визнані банкрутами) [2] й це негативно позначається на сукупному попиті, викликає скорочення сукупної пропозиції, сприяє зниженню життєвого рівня та зростанню безробіття й тягне за собою тяжкі соціальні наслідки та загрожує економічній безпеці країни.

Все вищезазначене вказує, що в складних соціально-економічних умовах господарювання українського бізнесу одним з актуальних питань є дослідження антикризового управління в забезпеченні фінансової безпеки бізнесу, його методів та інструментів. Різні аспекти цієї проблеми є предметом уваги таких науковців, як Біломістна І. І., Біломістний О. М. [3], Волошанюк Н. В. [4], Галенюк М. М., Погоріляк О. О., Мартинюк А. В. [5], Маховка В. М. [6], Фучеджи В. І. [7], Мельниченко О. О. [8], Тимошенко О.В. [9], Єпіфанова І.Ю. [10], Мокряк К.В. [11], Коваленко В.В. [12], Thompson A. A., Strickland A. J. [13], Лігоненко Л. О. [14], Діденко Є.О. [15] та інших. Віддаючи належне науковому доробку цих вчених з вказаної проблематики, вважаємо за необхідне наголосити, що окремі концептуально-методичні положення є дискусійними і вимагають більш поглибленого вивчення, переосмислення і нової інтерпретації з урахуванням змін і розвитку.

Тому *метою роботи* є обґрунтування теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо розроблення інструментарію антикризового фінансового управління з урахуванням фактору часу й проведення превентивних антикризових заходів за вектором позиціювання пріоритетних цілей з позиції ресурсно-орієнтованого управління, результативність якого оцінюється ефективністю функціонування фінансової системи бізнесу й це є умовою антикризової стійкості бізнесу та індикатором стійкості фінансової системи бізнесу щодо кризи в поточній або стратегічній перспективі

Для досягнення поставленої мети використано аналітичний, монографічний, графічний, абстрактне-логічний, індуктивний, дедуктивний методи, апарат фінансової математики.

У даному дослідженні¹ виходили з того, що:

по-перше - антикризове фінансове управління бізнесу необхідно проводити за допомогою формування і реалізації інструментарію антикризової політики, в основі якої знаходиться чітко структурована антикризова фінансова стратегія, яка націлена на побудову такої системи прийняття управлінських рішень, при якій приріст ефективності в довгостроковій перспективі перевищує поточну ефективність й саме з позицій стратегічного підходу антикризове управління забезпечує ресурсну збалансованість підприємства;

по-друге - забезпечення фінансової безпеки бізнесу залежить від стану його фінансової системи - здатності бізнесу генерувати фінансові ресурси, достатні для виконання своїх функцій.

Фінансова система бізнесу (рис.1) генерує власні фінансові ресурси (FR) та запозичує відсутню частину фінансових ресурсів (OFR) із зовнішнього середовища (OS), а також споживає їх (FRC). Математично, у загальному вигляді, це можна представити у вигляді балансової моделі (1):

$$S = FR + OFR - FRC \quad (1)$$

де S – стан фінансової системи бізнесу; FR – фінансові ресурси, які продукує фінансова система бізнесу, грн; OFR - фінансові ресурси, залучені в фінансову систему бізнесу із зовнішнього середовища, грн; FRC - фінансові ресурси, що споживаються фінансовою системою бізнесу, грн.

¹ Дане дослідження є продовженням раніше проведених досліджень автора, а саме: Плікус І.Й. Методичні підходи щодо розробки фінансової стратегії розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. Випуск 159. С. 90-99; Плікус І.Й. Система фінансового моніторингу як інформаційна модель для фінансового прогнозу діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 4. С.35-44; Плікус І.Й. Теоретико-методологічні основи формування фінансової системи підприємства. *Регіональна економіка*. 2003. № 3. с.44-54; Плікус І.Й. Система управління ефективністю діяльності персоналу кризового підприємства (методологічний аспект). *Механізм управління розвитком соціально-економічних систем* : монографія. / за загал. редак. О.В.Мортякові. Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ». 2010. С.320-331; Плікус І., Високос Ю. Фінансовий аналіз як метод превентивного антикризового управління. *Вісник СумДУ*. 2010. С.69-77; Боронос В.Г., Плікус І.Й., Александров В.Т. Механізм залучення фінансових ресурсів в умовах кризи платежів. *Економічний часопис XXI*. 2014. № 9-10. С. 85-88; Плікус І.Й. Реструктуризація кризових підприємств на засадах вартісного підходу та узгодження економічних інтересів. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Серія Економіка*. 2014. Т. 19. Вип. 3/2 . С.174-179; Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник, 2014. 457 с.; Карпенко О.В., Плікус І.Й. Учетная составляющая финансового менеджмента. *Економіка на България и европейския съюз: наука и бизнес* : Дванадесета международна научна конференция на младите учени, 11 ноември 2016 г., София. С.233-243; Плікус І.Й. Антикризове управління на засадах ефективного використання інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності. *Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики»*. 2018. Т.1 № 24. С.163-169; Боронос В.Г., Плікус І.Й., Соколенко Л.Ф. *Антикризове фінансове управління у підприємстві*. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. С. 95-119.

Якщо $S < 0$, то виникає дефіцит фінансових ресурсів, втрата стійкості фінансового стану й це призводить до кризи. При $S > 0$ явних ознак погіршення фінансового стану не відмічається.

..... показник, що характеризує бізнес, наприклад, кількість ресторанів, тощо (PP); *служба продажів, відділ логістики, відділ закупок*: кошти (CASH), дебіторська заборгованість (AR), товарні запаси (INV), інші поточні активи (OCA), кредиторська заборгованість (AP), інші безвідсоткові короткострокові зобов'язання (OCL), обіг товаро-матеріальних запасів (ITR), обіг кредиторської заборгованості (PTR), чисті довгострокові активи (NFA).

Таким чином, маємо систему взаємопов'язаних показників, відповідальність за які делегується конкретним підрозділам.

3) необхідно розробити методика розрахунків для кожного з обраних показників, так як більшість коефіцієнтів обчислюються декількома способами, що впливає на об'єктивність даних (до найбільш складних, з точки зору методології, можна віднести показники оборотності запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, так як саме їх розраховують некоректно на практиці).

Підсумовуючи зазначимо, що результати даного дослідження дозволяють сформуванню інформаційну та методичну базу для подальших наукових досліджень з проблем антикризового фінансового управління. Практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що його положення і результати можуть застосовуватися бізнесом при побудові власного механізму антикризового фінансового управління.

Список літератури

1. Мультимедійна платформа іномовлення «[Укрінформ](https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2443595-veliki-pidpriemstva-torik-napracuvali-dla-podatkiv-v-16-raza-bilse-derzstat.html)» - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2443595-veliki-pidpriemstva-torik-napracuvali-dla-podatkiv-v-16-raza-bilse-derzstat.html>
2. НВ Бізнес – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/u-2016-rotsi-zbankrutuvali-1-5-tisjachi-kompanij-shche-2-tisjachi-u-protseduri-607888.html>
3. Біломістна І. І., Біломістний О. М., Крамська М. С. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання. *Фінансово кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2013. Вип. 2 (11). С. 10-13.
4. Волошанюк Н. В. Роль реструктуризації в процесі реалізації антикризової стратегії на підприємстві. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. №2. С. 114 – 117.
5. Галенюк М. М., Погоріляк О. О., Мартинюк А. В. Реструктуризація підприємств як інструмент антикризового управління. *Наукові записки Львівського Університету Бізнесу та Права*. 2012. № 9. С. 275 – 278.

6. Маховка В. М. Методологія формування системи антикризового управління підприємством. *Інноваційна економіка*. 2013. №1(39). С. 102-105.
7. Фучеджи В. І. Особливості антикризового управління підприємством. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2010. № 38. С. 361 - 366.
8. Мельниченко О. О. Сутність антикризового управління підприємством у сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз : зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету*. 2015. Том 21. № 2. С. 157-162.
9. Тимошенко О.В., Буцька О.Ю., Сафар Ф.Х. Антикризове управління як передумова підвищення ефективності діяльності. *Економічний аналіз: зб. наук. Тернопільського національного економічного університету*. 2016. Том 23. № 2. С. 187–192.
10. Єпіфанова І.Ю. Сутність антикризового управління підприємства *Економіка і суспільство*. 2016. Вип.2. С. 265–269.
11. Мокряк К.В. Інноваційна діяльність в концепції системи антикризового фінансового управління підприємством. *Молодий вчений. Економічні науки. ОНЕУ*. 2016. № 4 (31). С. 142–146.
12. Коваленко В.В, Суганяка М.В., Фучеджи В.І. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання : монографія. Одеса, 2013. 381 с.
13. Thompson A. A., Strickland A. J. III. *Strategic Management: Consept and Cases*. 2007 4th ed. University of Alabama, Business Publication Inc., Plano, Texas.
14. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту. *Економічний форум*. 2016. № 1. С. 161-170. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_1_25.
15. Діденко Є.О. Управління економічною безпекою як запорука ефективного функціонування підприємства. *Science and practice: Collection of scientific articles*. Thorpe-Bowker, Melbourne, Australia, 2016. С. 220–224.
16. Харченко Т.О., Патлайчук А.І. Особливості формування стратегії розвитку організації на основі життєвого циклу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. Вип. 6(62). Ч. 2. С. 32–37.
17. Сатушева К.В. Формування системи стратегічного управлінського обліку в управлінні вартістю підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2013. Вип. 24. С. 265-272.
18. Кизим М.О., Пилипенко А.А., Зінченко В.А. Збалансована система показників: монографія. Харків.: ВД "ІНЖЕК", 2007. 192 с.
19. Невмержицька С.М. Удосконалення стратегічного управління діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2011. Т. 1(178). № 4. С. 168–171.

